

Bærekraftstrategi Graminor

Innhold

Innhold	1
1. Introduksjon	2
2. Om Graminor	3
2.1. Samfunnsoppdrag og strategi	3
2.2. Verdigrunnlag	3
2.3. Forventninger og krav fra eierne	3
3. Strategigrunnlag	4
3.1. Interessentanalyse	4
3.2. Vesentlighetsanalyse	4
4. Hovedområder for Graminors bærekraftsarbeid	5
4.1. Matsikkerhet og -beredskap	6
4.2. Klimatilpasning	7
4.3. Biodiversitet og genetisk mangfold	8
4.4. Bondens bærekraft	9
4.4. Ansvarlig drift	10
5. FNs bærekraftsmål	11
6. Ansvar, organisering og rapportering	12
7. Deltakere arbeidsgruppe bærekraft vinteren 2022/2023	12
Handlingsplan	12

Introduksjon

Graminor har en viktig rolle i å sikre norsk matproduksjon gjennom å utvikle plantesorter egnet for norske og nordiske vekstforhold. Bærekraft er følgelig integrert i Graminor sin kjernevirksomhet og samfunnsoppdrag og vi ønsker også videre å bidra til en bærekraftig utvikling. Graminor legger Brundtlandkommisjonens definisjon til grunn for vår forståelse av hva dette er:

«En bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få tilfredsstillende sine behov».

Utvikling av plantesorter tilpasset norske vekstforhold er viktig for matsikkerheten, selvforsyningsgraden og den totale beredskap i Norge. Genetikk egnet for våre vekstforhold er utgangspunktet for all norsk planteproduksjon. Med klimaendringene opplever vi dette som stadig viktigere da værforholdene for å drive matproduksjon blir mer utfordrende.

Ved vår aktivitet har også Graminor en påvirkning på miljøet som følge av vår drift, blant annet knyttet til klimagassutslipp fra transport og landbruksmaskiner, og denne ønsker vi å få kartlagt og minimert.

Dette dokumentet er Graminor sin første offentlige bærekraftstrategi. Den ble utarbeidet i 2023 og vedtatt i 2024. Graminors arbeid med bærekraft er forankret i denne strategien. Bærekraftstrategien uttrykker våre overordnede mål og ambisjoner, og viser i hvilken retning vi skal gå.

Strategien er basert på analyse og vurderinger av Graminors påvirkning på våre interessenter knyttet til miljømessig, samfunnsmessig og økonomisk bærekraft. Med utgangspunkt i dette ble det vinteren 2022/2023 laget en påvirkningsbasert vesentlighetsanalyse (impact materiality analysis). Denne danner grunnlaget for prioriteringene i Graminors bærekraftsstrategi.

Graminors bærekraftstrategi definerer fem hovedområder:

- 1. Matsikkerhet og -beredskap**
- 2. Klimatilpasning**
- 3. Bondens bærekraft**
- 4. Biodiversitet og genetisk mangfold**
- 5. Ansvarlig drift**

Graminor skal bidra til norsk og nordisk matsikkerhet og -beredskap og bidra til å sikre en fremtidig klimatilpasset og livskraftig norsk matproduksjon. Dette innebærer dedikert arbeid for ivaretagelse av biodiversitet og genetisk mangfold, samt å være en viktig støttespiller for den norske bonden. Dette skal oppnås med utgangspunkt i en ansvarlig drift som i minst mulig grad har negativ påvirkning på miljø og mennesker.

For hvert hovedområde er det i strategien definert mål for bærekraftsarbeidet. Målene defineres og tallfestes ytterligere i handlingsplanen til strategien. I strategien synliggjøres også hvordan Graminors bærekraftsarbeid støtter opp under FNs 17 bærekraftsmål.

2. Om Graminor

2.1. Samfunnsoppdrag og strategi

Graminors samfunnsoppdrag er utvikling av plantesorter egnet for norske og nordiske vekstforhold. Dette for å bidra til matproduksjon basert på norske ressurser og økt matsikkerhet i Norge.

Graminor sin gjeldene strategi (2020 – 2025) ble vedtatt av styret i 2019. Arbeidet med bærekraft er naturlig integrert i strategiens hovedmål (strategisk oppgave) som er å «bidra til økt matproduksjon basert på norske ressurser ved å drive sortsutvikling av plantemateriale som egner seg for norske vekstforhold på en bærekraftig måte». Herunder ligger også målet om å bidra til høyest mulig selvforsyningsgrad i Norge.

Videre er bærekraft integrert i strategien gjennom ulike mål knyttet til drift. Eksempelvis skal forskning og utvikling bidra til bærekraftig fremgang i utvikling av plantesorter. I sortsutviklingsprogrammene er det bla. satt mål om økt fokus på matkorn og uttesting av proteinvekster, i tråd med behovet for å øke nasjonal selvforsyning og redusere negative miljø- og samfunnseffekter av import.

2.2. Verdigrunnlag

- Vi utfordrer og tenker nytt
- Vi dyrker og deler kompetanse
- Vi er utadvendte og markedsorienterte
- Vi tenker bærekraft i alt vi gjør

2.3. Forventninger og krav fra eierne

I oktober 2022 presenterte regjeringen ny eierskapsmelding¹ som blant annet skal bidra til en raskere grønn omstilling. Graminor er ett av 70 norske selskaper som har statlig eierskap (Landbruks- og matdepartementet). Statens mål med eierskap i Graminor er beredskap og matsikkerhet (sektorpolitisk). Selskapet vil påvirkes av de økte forventninger til bærekraft og samfunnsansvar som fremmes i meldingen, bla.:

- Arbeidet med FNs bærekraftsmål skal integreres i strategi og daglig drift.
- Selskapene skal sette mål, iverksette tiltak for, og rapportere om reduksjon av klimagassutslipp på kort og lang sikt i tråd med Parisavtalen
- Selskapene skal sette mål, iverksette tiltak og rapportere om reduksjon av negativ påvirkning på naturmangfold og økosystemer.
- Selskapene gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder og er ledende i arbeidet med anstendige arbeidsforhold
- Økt forventning til at selskapene er ledende i arbeidet med åpenhet og rapportering

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20222023/id2937164/>

3. Strategigrunnlag

3.1. Interessentanalyse

Vinteren 2022/2023 ble det gjennomført en interessentanalyse der Graminors viktigste interessenter ble identifisert og miljø- og samfunnsmessig påvirkning av Graminors virksomhet på disse ble vurdert. Vurderingene ble gjennomført av en bredt sammensatt arbeidsgruppe fra ulike deler av Graminors virksomhet og som brakte ulike perspektiver og kjennskap til ulike typer interessenter inn i arbeidet. Graminors viktigste interessenter er følgende:

- Kunder, med særlig fokus på den norske og nordiske bonden
- Eiere, med særlig fokus på Næringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet,
- Medarbeidere
- Myndigheter
- Leverandører
- Samarbeidspartnere, med særlig fokus på FoU og utdanning
- Interessegrupper, med særlig fokus på landbruksorganisasjoner, miljøvernorganisasjoner
- Bank og virkemiddelapparatet
- Lokalmiljø og naboer

3.2. Vesentlighetsanalyse

Til grunn for Graminor sine prioriteringer i bærekraftstrategien er temaer som er vurdert som mest vesentlige i henhold til en påvirkningsbasert vesentlighetsanalyse gjennomført av ovennevnte arbeidsgruppe vinteren 2022/2023. I tillegg ble det i etterkant av workshopen gjort en vurdering av temaene i Global Reporting Initiative (GRI)s sektorstandard for landbruk (GRI 13²) for å sikre at alle relevante temaer var inkludert.

Følgende kriterier ble benyttet for høy grad av vesentlighet:

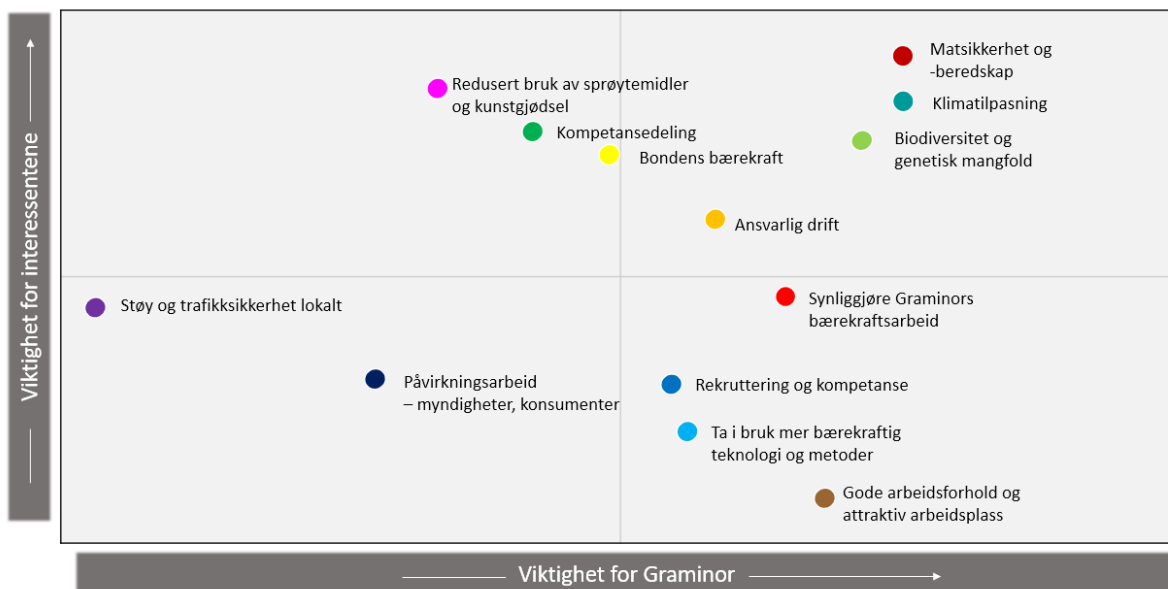
- Graminors viktigste interessenter er svært opptatt av saken
- Det er høye forventninger til at Graminor gjør noe med saken
- Graminor har særlig negativ påvirkning på saken
- Graminor har særlige forutsetninger for å bidra positivt til saken
- Saken er relevant for Graminors kjernevirksomhet
- Hvor my saken eventuelt haster

---

² <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/sector-standard-for-agriculture-aquaculture-and-fishing/>

Vesentlighetsanalyse

Graminor 2022/2023

4. Hovedområder for Graminors bærekraftsarbeid

Med utgangspunkt i ovenstående vesentlighetsanalyse vil Graminors bærekraftsarbeid prioritere fem hovedområder:

1. **Matsikkerhet og -beredskap**
2. **Klimatilpasning**
3. **Biodiversitet og naturmangfold**
4. **Bondens bærekraft**
5. **Ansvarlig drift**

I kapitlene under presenteres hovedområdene nærmere.

4.1. Matsikkerhet og-beredskap

Hvorfor vesentlig?

For å nå FNs mål om økt matproduksjon i verden med 60% fram mot 2050 må alle land bidra. Å optimalisere matproduksjonen basert på norske ressurser bidrar til bærekraftig utvikling av matsikkerheten i Norge. Matproduksjon er en viktig del av Norges totale beredskap. Plantesorter egnet for norske vekstforhold er en forutsetning for all norsk planteproduksjon og en viktig bidragsyter til matsikkerheten og totalberedskapen i Norge.

Graminor skal:

- Kontinuerlig bidra til utvikling av nye norske plantesorter tilpasset norske vekstforhold.
- Teste ut utenlandske plantesorter som kan komplementere norske plantesorter.
- Produsere, og bidra til produksjon, av norsk av prebasis av plantemateriale.
  - egen produksjon av utgangsmateriale av såkorn og såfrø.
  - bidra til produksjon av sertifisert settepotet, og rent plantemateriale av frukt og bær etter behov i markedet.
- Være aktivt involvert i forskning og utvikling som bidrar til fremgang i sortsutviklingen.
- Ta ansvar for rekruttering og styrke kompetanse som er viktig for bærekraftig matproduksjon og ivaretagelse av Graminors samfunnsoppdrag.

Bidrar til bærekraftsmål:

4.2. Klimatilpasning

Hvorfor vesentlig?

Klimaendringer vil svekke muligheten for matproduksjon og redusere tilgangen på vann i mange matproduserende områder. Samtidig gjør befolkningsvekst og økt velstand at behovet for mat øker. Klimaendringene påvirker produksjonsmulighetene av mat i hele verden- også Norge - og det er behov for klimatilpasning i matproduksjon.

Graminor skal:

- Bidra til matsikkerhet og matberedskap ved å utvikle sorter som er tilpasset fremtidig klimatiske forhold.
- Være aktivt involvert i forskning og utvikling som bidrar utvikling av klimatilpasset plantemateriale for norske vekstforhold.

Bidrar til bærekraftsmål:

4.3. Biologisk diversitet

Hvorfor vesentlig?

Det skjer en økende utryddelse biologisk diversitet (arts diversitet, genetisk diversitet og økosystem diversitet) grunnet menneskelig aktivitet. Økende befolkning og økende intensiv matproduksjon er en hovedårsak til tap av biologisk og genetisk mangfold. Variasjonen av typer planter som blir dyrket og spist av mennesker er nedadgående. Så mye som 90% av menneskers energiinntak kommer fra kun 15 plantearter. Mer enn 4 milliarder mennesker er avhengig av bare tre av dem- ris, hvete og mais. Redusert biologisk og genetisk mangfold innebærer en risiko og sårbarhet med tanke på robusthet til å møte nye sykdommer, skadegjørere og klimaendringer i matproduksjonen.

Graminor skal:

- Styrke genetisk mangfold, innenfor de artene vi jobber, med ved å aktivt delta i nordisk «pre-breeding» samarbeid.
- Bidra til genetisk mangfold ved å utvikle nye plantesorter.
- Ta vare på genetisk mangfold ved lagring av våre plantesorter i den nordiske genbanken (NordGen).
- Bidra til økt diversitet på Bjørke Forsøksgård ved å plante og ivareta ulike arter og sorter på gården.
- Bidra til kompetanseheving om biologisk diversitet i bærekraftig matproduksjon ved å delta i møter, nettverk og prosjekter.

Bidrar til bærekraftsmål:

4.4. Bondens bærekraft

Hvorfor vesentlig?

Graminor har påvirkning på bondens muligheter for å produsere mer bærekraftig gjennom sortene vi utvikler og ved å bidra med kunnskap og kompetanse for mest mulig bærekraftig plantedyrking. Som eksempel så vil utvikling av robuste sorter, som er motstandsdyktige mot skadegjørere og sykdom, gjøre at bonden ikke trenger å bruke plantevernmidler i like stor grad. Dette bidrar positivt på jordhelse, insekts mangfold og human helse. Ved å utvikle yterike sorter bidrar vi til at bonden får god avling som bidrar positivt til økonomien. For at bonden skal kunne ta bærekraftige valg i sin produksjon, så må også økonomisk bærekraft være ivaretatt. Graminors påvirkning kan utøves direkte til bonden, men også indirekte

Graminor skal

- Utvikle robuste plantesorter som bidrar til redusert sprøytemiddelbruk.
- Utvikle yterike plantesorter som bidrar til bondens økonomiske bærekraft
- Styrke kompetansen som er viktig for bærekraftig matproduksjon gjennom ivaretagelse av Graminors samfunnsoppdrag
- Bidra til kompetansedeling for økt bærekraftig matproduksjon gjennom å delta i prosjekter og nettverk i hele verdikjeden for mat.

Bidrar til bærekraftsmål:

4.4. Ansvarlig drift

Hvorfor vesentlig?

1. Graminor eier og driver gården Bjørke med over 1.000 dekar dyrkbart areal til våre forsøksfelt i de ulike programmene. Dette arealet driftes ved hjelp av vanlig konvensjonelle metoder ved bruk av maskiner, mineral gjødsel og sprøytemidler. Vi skal være nysgjerrige og proaktive på å ta i bruk nye produksjonsteknologier og nye genteknologier der vi ser det som hensiktsmessig og bærekraftig for samfunn, natur og miljø.
2. Åpenhetsloven er en norsk lov som skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Loven skal også bidra til å sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomhetene håndterer negative konsekvenser på disse områdene. Loven er et bærekraftstiltak i forretningsvirksomhet og går dermed naturlig inn i bærekraftsstrategien. Loven trede i kraft i 2022.

Graminor skal

- Kartlegge og jobbe målrettet for å redusere vår negative virkning på miljø og samfunn, herunder redusere klimagassutslipp fra drift og transport (scope 1).
  - Være en pådriver for reduksjon av klimagassutslipp i vår verdikjede ved å stille krav ved kjøp av varer og tjenester.
  - Jobbe for å øke vår positive virkning på miljø og samfunn gjennom å ta i bruk mer bærekraftig teknologi og metoder når tilgjengelig.
  - Positivt påvirke norsk matproduksjon i en mer bærekraftig retning gjennom å gjøre det enklere og lønnsomt for bonden å ta bærekraftige valg.
-
- Etterleve vilkårene for grunnleggende menneskerettigheter og sørge for like og verdige borgerrettigheter uavhengig av kjønn, alder, legning, livssyn og nasjonalitet.
  - Graminor skal sørge for i alle ansettelsesforhold å følge retningslinjer for anstendige arbeidsforhold gjennom arbeidsavtaler, lønn og velferdsordninger i samsvar med gjeldende forhold regulert i norsk arbeidsliv i tråd med arbeidsmiljølovens bestemmelser.
  - Legge til rette for at ansatte kan være organisert.
  - Jobbe planmessig for å redusere risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i vår leverandørkjede.
  - Åpent dele informasjon om vår aktivitet og samarbeidsforhold.

Bidrar til bærekraftsmål:

5. FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. FNs medlemsland har vedtatt felles mål for en bærekraftig utvikling frem mot 2030. FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Med bakgrunn i vesentlighetsanalysen er det identifisert seks hovedmål som er særlig relevante for Graminor, enten ved at selskapet har, eller potensielt kan ha, særlig påvirkning på målet i positiv eller negativ forstand.

SDG 2. Utrydde sult

SDG 3. God helse og livskvalitet

SDG 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

SDG 12. Ansvarlig forbruk og produksjon

SDG 13. Stoppe klimaendringene

SDG 15. Livet på land

6. Ansvar, organisering og rapportering

I løpet av 2024 skal strategien følges opp med en handlingsplan som konkretiserer mål og aktiviteter for bærekraftsarbeidet i Graminor.

I henhold til eierskapsmeldingen forventes det at statlig eide selskaper er ledende i arbeidet med åpenhet og rapportering. Dette innebærer at det skal benyttes anerkjente rapporteringsstandarder.

Rapporteringsstandardene for bærekraft er i utvikling, bla. med nye europeiske rapporteringsstandarder (ESRS). Graminor har som målsetning å basere sin årlige rapportering på en vurdering av hvilken rapporteringsstandard som til enhver tid er best tilpasset virksomheten og som innholdsmessig dekker forventningene staten og øvrige interessenter har til åpenhet på området.

Graminor omfattes i første omgang ikke av EUs nye rapporteringsdirektiv om bærekraftinformasjon (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), og vil følgelig ikke være lovpålagt krav om rapportering på klimagassutslipp og klimarisiko.

For rapportering i 2025 har Graminor som målsetning å benytte europeisk eller nordisk standard for bærekraftsrapportering som er spesielt tilpasset små- og mellomstore bedrifter³, og for øvrig i tråd med de til enhver tid gjeldende rapporteringskrav eller forventninger fra våre eiere.

Vi har et ansvar for å kontinuerlig forbedre vår påvirkning på bærekraft gjennom hele vår verdikjede, fra jord til bord. Graminor ønsker innspill på strategien velkommen, og inviterer interessenter til dialog om vårt arbeid med bærekraft.

Deltakere arbeidsgruppe bærekraft vinteren 2022/2023

Kristin Børresen	Administrerende direktør
Randi Smelien	Økonomisjef
Arne Vegard Vorkinn	Driftsleder
Susanne Windju	Molekylær foredler, FoU
Margit Kollstrøm	Assisterende foredler, korn
Nikolai Ødegaard	Digital utviklingsleder
Anja Haneberg	Forsøksstekniker, potet og jordbær
Jørgen Sørum	Forsøksstekniker, engvekster
Stephen van der Kiste	Forsøksstekniker, korn
Marthe Ingrid Høie	Trainee markedsføring og kommunikasjon

Handlingsplan

Handlingsplan utvikles og implementeres i 2024.

---

³ <https://www.nsr.eu/>